

Kersnikove povesti, Ocvirk jih razčlenjuje kot umetniška dela, to je kot estetske, čeprav nikakor ne esteticistično razumljene tvorbe, kot samostojne celote – organizme, toda neizogibno povezane z avtorjem in dobo, predvsem pa s stilno usmerjenostjo obdobja.

Že v *Levstikovem duševnem obrazu*, v razpravi, ki je ohranila prvotni naslov, čeprav izhaja zdaj močno razširjena, se težišče razpravljanja preveša k stilnim analizam Levstikovega literarnega opusa in k ugotovitvam, da je Levstikov estetski nazor še pretežno klasicističen, čeprav so v njem tudi primesi zgodnje romantike in naivnega realizma.

Osrednji tematsko problemški sklop knjige so vprašanja slovenskega realizma: njegova različna poimenovanja, periodizacija, razmerja z drugimi evropskimi variantami realizma, specifična pot njegovega nastajanja v postopnih odmikih od romantike in v končnem prelomu z njo, njegove značilne zvrsti, oblike, kompozicijski postopki in stilna sredstva.

Po vsem tem ne more biti dvoma, da tudi v tej Ocvirkovi knjigi ne gre za nikakršno slovenistično, primerjalnozgodovinsko in literarnoteoretično trodelnost, ampak za primerjalnozgodovinsko in teoretično delo prvovrstnega pomena za stroko in za slovensko kulturo.

M. Stanovnik

Janko Kos:
PREGLED SVETOVNE
KNJIŽEVNOSTI

DZS, Ljubljana, 1978.

Kosov priročnik daje na približno 250 straneh pregled najpomembnejših območij, dob, smeri, avtorjev in del od orienta prek

antike do evropskega srednjega in novega veka in do moderne svetovne književnosti 20. stoletja. Seveda na tako omejenem prostoru ne more poseči v nikakršno problemsko obravnavo niti v širši stvarni prikaz, temveč ostaja repertorij najpotrebnejših informacij. Vendar že njihov izbor in obdelava pričata o avtorjevih stališčih in načelnih pogledih na problematiko predmeta. Znotraj velikih kulturnozgodovinskih območij oziroma epoh so mu temeljni vidik prikaza literarne smeri in vrste, ki jim sledijo orisi najpomembnejših avtorjev ter njihovih reprezentativnih oziroma pri nas najbolj znanih del; vsako poglavje sklepa pregled odmevov obravnavane smeri oziroma njenih predstavnikov na Slovenskem, prav tako samo z najosnovnejšimi podatki in ugotovitvami, ki pa v celoti doslej še niso bile prikazane. Preglednost in sistematična zgradba dajeta delu didaktične odlike, kar mu bo nedvomno omogočilo, da se bo uveljavilo kot srednješolski priročnik, pa tudi kot koristen pripomoček za začetek podrobnejšega študija. Seveda pa lahko dobijo njegove navedbe in prikazi nazornejši pomen šele ob soočanju s samimi literarnimi teksti, kakor ga med drugim omogoča avtorjeva *Antologija svetovne književnosti*, ki izhaja pri isti založbi.

D. Dolinar

IVAN CANKAR V PREVODIH
Zbornik Društva književnih prevajalcev Slovenije. Uredil Janko Moder.

Pomurska založba,
Murska Sobota, 1977.

Zbornik ima dva dela. V prvem najprej sedem avtorjev

(Marija Mitrović, Tone Potokar, Aleksander K. Nejman, Karolj Siladji, Giacomo Scotti, Hasan Mekuli in Jože Filo) obravnava Cankarjeva dela v jezikih jugoslovanskih narodov in narodnosti, nato pa osmi (Janko Moder) še njegove prevode v slovenščino. V drugem, ki obsega več kot polovico knjige, je natisnjena bibliografija prevodov iz Cankarjevega literarnega dela; sestavil jo je France Dobrovoljc s sodelovanjem dr. Otona Berkopca, upošteva pa poleg objavljenih tudi rokopisne prevode Cankarjevih del v več kakor trideset jezikov — od latinščine do esperanta, turščine, hindujščine, kitajščine, malajščine in seveda večine evropskih jezikov. Daleč največ je prevedenega v srbsčino oziroma hrvaščino, češčino in slovaščino, sorazmerno precej tudi v nemščino, italijanščino in angleščino.

Urednik je torej očitno želel čimbolj izčrpno predstaviti vsa razmerja, ki se v njih prevod pojavlja v zvezi s Cankarjem, in tako odpreti vidike za natančnejšo analitično obravnavo mnogih vprašanj, ki jih zbrano gradivo šele postavlja. Ne samo bibliografski del, ampak tudi precej prispevkov iz prvega dela zbornika namreč predvsem evidentira gradivo, iz katerega je mogoče na prvi pogled razbrati, da je Cankarjeva literatura v prevodih prodrla daleč po svetu, Cankarjevo prevajalsko delo pa je — drugače kot npr. Župančičevo — manjši in manj pomemben del njegove literarne dejavnosti.

Nekaj kritičnih pretresov in pripomb (M. Mitrović, K. Siladji, T. Potokar in J. Moder) je ta prikaz tudi problemsko poglobilo in pokazalo v njem nenavaden paradoks: medtem ko so Cankarjevi maloštevilni prevodi kljub vsem pomanjkljivostim in odmirom od izvornikov delovali kot

živa, zanimiva literatura, je npr. marsikateri srbski in hrvaški prevod njegovih del, izdan v izredno veliki nakladi, dosegel ravno nasprotno: pisatelja so z enostranskim izborom del in s slabim prevajanjem predstavili kot zastarelega šolskega klasika, ki s svojim suhoparnim in nesmiselnim pisanjem pač ne more zbuditi pravega zanimanja.

Odločna kritika tudi drugod vse preveč razširjenega, a nedvomno škodljivega in neodgovornega ravnanja prevajalcev in založnikov, ki z objavljanjem slabih prevodov bolj zapirajo bralcem pot k piscu, kakor da bi jim jo zares odpirali, je bila nadvse primeren prispevek k praznovanju stoletnice Cankarjevega rojstva. — Da so bila besedila iz prvega dela zbornika napisana za srečanje jugoslovanskih prevajalcev, ki ga je ob tem jubileju priredilo slovensko prevajalsko društvo, je dovolj vidno že iz njih samih. Zato bi lahko vse tisto gradivo, ki že kar pretirano natančno dokumentira tudi slavnostni in organizacijski okvir srečanja in je potemtakem čisto priložnostnega značaja — o njem je sproti poročal dnevni tisk — brez škode ostalo v društvenem arhivu.

M. Stanovnik

Jurij M. Lotman
STRUKTURA UMETNIČKOG
TEKSTA

Prevod i predgovor: Novica Petković.

Nolit, Beograd, 1976.

Trdni fundus Lotmanove literarne teorije se je izoblikoval v zvezi s Saussurovo strukturalno lingvistiko, ob metodološki dediščini ruskega formalizma, od ka-